

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani

LITO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 18. marca 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 33.

Ukinitev davčnih komisij.

Te dni smo brali v nekem ljubljanskem dnevniku predlog, ki ga je baje stavil finančni delegat g. dr. Savnik kot dodatek k členu 129. fin. zakona za l. 1926/27.

Ta predlog se glasi:

»Če pa ministristvo financ ugotovi, da poslujejo poedine davčne komisije očitno proti zakonu in v škodo državnih interesov, sme njih delovanje po lastnem preudarku za določeno dobo popolnoma ukiniti.«

Gospod delegat te vesti ni demantiral, iz česar sklepamo, da je istinita.

Posledice tega predloga bi bile nepregledne: naši davkoplačevalci bi bili izročeni popolnoma na milost in nemilost uradnikom, ki bi imeli pred sabo v prvi vrsti samo fiskalne interese in ambicijo, da predpišejo kolikor največ mogoče davkov.

Gospod delegat se je doslej vedno izgovarjal, da predpisujejo davek komisije in če se predpiše komu pomotno prveč, mu je prosta pot pritožbe na prizivno komisijo.

Prizivna komisija se je svoje pravice res posluževala in davek vselej znižala, ako je videla, da je bil dohodek previsoko ocenjen.

Pravica ocenitve, to je številčna ugotovitev dohodka, je suverena pravica prizivne komisije. Zoper to ugotovitev ni sploh nikake nadaljnje pritožbe. Naj bo kontumačnih posledic po §§ 205 in 213 zak. o os. d. še toliko, naj so zaupniki in izvedenci dohodek še tako visoko cenili, naj ga je cenit pomotno sam previsoko napovedal, prizivna komisija ima odločiti dohodek popolnoma suvereno po svojem lastnem preudarku, z večino glasov, naj je odločitev finančni upravi vseč ali ne. V tako postopanje jo veže njena prisega.

Finančna uprava vloži zoper odločbo prizivne komisije lahko tožbo na upravno sodišče, toda le v primeru nepravilne uporabe zakona ali pa vsled bistvenih pogrškov postopanja, dočim je tožba proti številčni ugotovitvi dohodka nedopustna, ker je ta

ugotovitev, kakor rečeno suverena pravica komisije ter je že prejšnje upravno sodišče na Dunaju vse take tožbe načelno zavračalo.

To in samo to utegne biti pravi razlog delegatovega predloga! Nikakor namreč si ne moremo misliti, da bi bile g. delegatu določbe §§ 218. in 225. neznane. Zoper nepravilne odločbe cenilnih komisij ima davčna uprava, kakor znano, običajno pravico do priziva na prizivno komisijo. Zoper odločbe prizivnih komisij pa ima davčna uprava, kakor že omenjeno, pravico do tožbe na upravno sodišče, seveda le v primerih nepravilne uporabe zakona, ali pa vsled bistvenih pomanjkljivosti priredbenega postopanja.

Ako bi poslovale poedine davčne komisije očitno proti zakonu, česar pa dosedaj še nismo slišali, ima davčna uprava torej že tako pravico do priziva in tožbe. Zakaj ne vloga davčna uprava prizivov na prizivno komisijo, zakaj ne tožb na upravno sodišče, ako bi poslovale komisije katerikrat res proti zakonu!

Protizakonito poslovanje naših komisij torej ne more biti pravi razlog za ta dodatni predlog. Zato more biti edini razlog ta, da bi se vzela prizivni komisiji in eventualno tudi cenilnim komisijam njih avtonomna pravica do samostojne številčne ugotovitve posameznih dohodkov. Kakor hitro ne bodo komisije odločale tako, kakor bo predlagala davčna uprava, padel bo nanje Damoklejev meč ter bodo ukinjene.

Kritika o poročilu Narodne banke za l. 1925.

(Konec.)

Še veliko slabše stoji vprašanje investicijskih kreditov za industrijo. Mi vemo, da jih emisijske banke iz svojih sredstev ne morejo nabaviti, a treba je, da one kot regulatorji gospodarskega življenja povzemo iniciativo in da v zvezi z drugimi činitelji kreditnega prometa začno proučavati in re-

ševati ta važni problem. Industrija je v našem primeru tudi sama preko svojih organizacij s pomočjo ministristva financ in ministristva trgovine in industrije povzročila zakon o industrijskih obveznicah. Izdelala je tudi pravilnik, katerega predloži ministristskemu svetu. A ob tej priliki se je znova pokazalo, da nam manjka naprave, ki bi naj posredovala, ocenjevala in razdeljevala posojila iz industrijskih obveznic. V Avstriji se razpravlja osnivanje oddelka za industrijske kredite v okvirju emisijske, drugje pod okriljem hipotekarne banke, v nekaterih državah pa se je poskušalo z industrijsko banko. V Angliji in v Ameriki prevzemaio ta posel posebna društva za investicijske kredite na podlagi hipoteknih obveznic. Pri nas poročilo Narodne banke enostavno ugotavlja, da potrebuje industrija kreditov in namiguje pri tem, da bi se mogel ta kredit nabaviti samo v inozemstvu. Med tem je pa za kredit v inozemstvu pred vsem potrebno poznanje in zaupanje. Ako preidemo vprašanje, kako je z našim poznanjem in zaupanjem, katero ima naša država v inozemstvu, hočemo samo povdariti, da je vloga, koja se priznava v tem pogledu Narodni banki v inozemstvu dosti ugodna in zavirljiva. A z zaupanjem v njo se potom pooblastil in zastopavljanjem industrije tako glede kreditov, kakor glede organizacije industrijskih kreditov, okoriščajo samo posamezne velebanke, ker je naša industrija poznana samo preko teh posameznih privatnih velebank.

Vi torej vidite, kako paradokso je stanje naše industrije. Kreditna politika Narodne banke odkazuje industrijo na privatne banke. V poročilu navaja Narodna banka izrecno sledeče: »Naša trgovsko - gospodarska struktura je taka, da ima poleg kratkoročnih tudi veliko kupčij, ki se izvajajo v roku 6 in 12 mesecev. Tudi za te kupčije je potreben kredit. Narodna banka more po pravilu dajati kredite tudi za take kupčije. V teh primerih bi se morali denarni zavodi po-

staviti med banko in take klijente in pripomoči, da se tudi te kreditne potrebe zadovolje. Privatne banke kljub svoji likvidnosti, nekatere iz bojazni pred imobilizacijo, druge ker ne poznajo naše industrije in njenih podjetij, prikrajšujejo industriji te kredite, dasi bi mogle one banke, ki se že pečajo z industrijo, potrditi, da so pri tem dani pogoji tako glede varnosti, kakor glede rentabilnosti poslov. Seveda je kontrola industrijskih podjetij težja, nego kontrola premožnega dolžnika na podlagi menice, na katero se zaračuni po 20% obresti za oni denar, za katerega zahteva Narodna banka samo 6%. Toda če je to stališče privatnih bank, ne sme biti tudi stališče Narodne banke. Narodna banka je izkušala rešiti ta problem z omejitvijo obrestne mere pri privatnih bankah, a ni uspela, kajti ta problem bi morala takoj pričeti reševati z dovoljevanjem čim izdatnejših direktnih kreditov industriji.

Bavil sem se z industrijskimi krediti, da Vam dokažem, da niti vlada niti Narodna banka nista podvzeli zadostnih gospodarskih ukrepov, da bi tudi to drugo zaslombo našega dinarja okrepila. In tako prihajamo neizogibno do zaključka, da se naša produkcija ni povzdignila. Nasprotno, povečanje proračuna na 13 milijard skupaj z anuitetami za naše inozemske dolgov in spričo tega davljenja gospodarstva z vedno večjimi davki, nas dovaja do bojazni, da se bo kritično stanje v našem gospodarstvu nadaljevalo, da bo trgovska in plačilna bilanca postajala vedno bolj pasivna, a gospodarske podlage, brez katerih se na daljši čas ne more podpirati dinar, bodo postajale vedno slabše. Gospoda ali ne pozna ali noče poznati in si usvojiti neizprosni gospodarski zakonov, preko katerih se ne more iti z odredbami in intervencijami brez škode za dinar. Za omalovaževanje se bodo ti gospodarski zakoni osvetili naši valuti in takrat hočemo mi, ki smo Vas opozarjali na Vaše pogrške, zahtevati račun od Vas in od Vaše vesti.

45. LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Nadaljevanje.)

3. Kar se tiče obstoja pravih rezervnih fondov in razpolaganja z njimi velja sledeče: »Rednega rezervnega fonda« ni mogoče ukiniti, saj ga regulativ predpisuje kot obveznega. S tem ni rečeno, da bi se ne mogel izčrpati, kajti to je njegov namen v primeru, da družbina bilanca kaže mesto dobička primanjkljaj. Če je izčrpan povsem ali pod regulativni (statutarni) minimum, se mora zopet napolniti. S statutom ustanovljeni prostovoljni rezervni fond se more ukiniti samo z izpremembo pravil, s skupščinskim sklepom ustanovljeni pa tudi s skupščinskim sklepom. Načina razpolaganja pa delniški regulativ ne predpisuje samo za »redni« rezervni fond, nego, vsaj deloma, tudi za prostovoljne rezervne fonde; v prvi vrsti se smejo in morajo uporabljati v one posebne svrhe, za katere so ustanovljeni; dejstvo samo, da so se izčrpali, ne pomeni ukinitve, razen kjer je bilo izčrpanje že prvotni enkratni namen, n. pr. rezervni fond za gradnjo industrijskega tira in sl.

4. Redni rezervni sklad. Regulativ mu določa minimalno višino in minimalno

dotacijo in sicer spada v redni rezervni fond:

a) od letnega čistega dobička najmanj ena dvajsetina, vsedotlej, da prekorači rezervni sklad eno desetino ali v statutu določeni višji del temeljne glavnice;

b) ažijski dobiček pri izdaji delnic, to se pravi oni del za delnice plačanih vsot (vnesenih vrednosti), ki presega nominalne delnic, po odbitku stroškov emisije;

c) zneske, ki jih delničarji vplačajo za posebne prednostne pravice. O točki c) ne govorim, ker pri nas ni praktična, pač pa treba par pripomb k točkam a) in b), namreč: Če ni čistega dobička, odpade dotacija po točki a), nadoknaditi je v prihodnjih boljših letih ni treba. Naši statuti se drže vobče regulativa, kar se tiče minimalne letne dotacije, namreč 5% vsakokratnega čistega dobička, izjeme, da bi bila v statutu predpisana višja dotacija, so redke (do 15%), vendar je 5% dotacija čisto označena kot minimalna, skupščina torej lahko sklene višjo. Veliko bolj pogosto določajo statuti, da treba letne dotacije nadaljevati preko ene desetine temeljne glavnice, do 20% (precej pogosto), do 25%, do 30% in do 50%, v enem primeru celo neomejeno. Prav pogosta je bila v osnutkih (ad b) hiba, da je bil rezervnemu skladu namenjen samo ažijski dobiček nadaljnjih emisij, ne pa tudi prve emisije delnic. Hiba je bila čisto gotovo samo prividna, namreč tam, kjer se prve

delnice sploh niso izdale nad pari; ker pa iz statutih nikoli ni videti, ali se prve delnice izdajajo nad pari, treba v statutu vedno reči, da spada tudi ažijski dobiček prvotne emisije v rezervni fond, sicer bi bile mogoče zlorabe.

Uporabo določa regulativ tako, da se sme redni rezervni fond, dokler ne presega ene desetine delniške glavnice, rabiti sploh le za pokrivanje izgub. Presežek preko ene desetine delniške glavnice pa se sme, če dovoljuje statut, porabiti tudi za dopolnitev dividende, toda le do najvišjega zneska, ki mora biti v statutu določen in ki ne sme presegati 5% vplačane delniške glavnice, kar je važno tam, kjer se ni vplačala cela glavica, kajti ena desetina se računa po nominalni, ne po vplačani glavnici. Nikoli se za dopolnitev dividende ne sme rabiti oni del rezervnega fonda, ki izvira iz dotacij ad b) in c); nikoli se ne sme dopolnjevati dividenda, dokler niso krite vse bilančne izgube družbe. Primer najpove več. Delniška glavica bodi en milijon dinarjev, redni rezervni sklad 120.000 Din, torej 12%, ves znesek izvira iz dotacije po a). Bilančne izgube ni, čistega dobička tudi ne. Statut dovoljuje dopolnitev dividende do 4%. Račun bo: porabiti se sme 20.000 Din, ker mora 10% ostati, toraj bi bilo mogoče razdeliti le 2% dividendo.

Drug primer: delniška glavica ista, rezervni sklad 150.000 Din, po točki a) 30.000 Din, po točki b) 120.000 Din; do-

bička ni, izgube tudi ne. Razdeliti se sme za dividendo samo 30.000 Din, kajti dasi oslane potem še 12% rezervni fond, tvorijo tega samo dotacije po točki b), ki se za dividendo sploh ne smejo rabiti. Tretji primer: glavica ista, rezervni sklad 180.000 Din, po točki a) 60.000 Din, po točki b) 120.000 Din; bilančna izguba 30.000 Din. Tu je v regulativu vrzel, kajti mogoč je račun 180.000 — 30.000 = 150.000 Din, torej več nego 10%, ta presežek 50.000 se porabi za 5% dividendo. Jasno je, da se je tu za kritje izgube porabilo 20.000 Din od onega dela rezervnega fonda, ki se je nabral po točki b). Regulativ tega ne prepoveduje izrečno, toda vidi se mi, da bi bil v smislu regulativa, ki določa, da se oni del rez. fonda, ki je nastal po točki b), porablja samo za kritje izgub, in ne — niti posredno — za dividendo, bolj pravilen ta račun: 180.000 — 120.000 — 30.000 = 30.000 dinarjev, mogoča je samo 3% dividenda. Ta račun je pravilnejši tudi zato, ker ažijski dobiček ni dobiček iz poslovnega prometa družbe, nego iz dajatev delničarjev; oni del rezervnega fonda, ki je nastal po točki b), ni nastal iz čistega dobička, in se že zato ne sme niti indirektno deliti. Vsekako bo treba to stvar v bodočem zakonu točno urediti. Osnutki statutih so navadno dovoljevali dopolnitev dividend, čisto napačno; vendar je bilo tudi statutih, ki ne poznajo dopolnjevanja.

(Dalje sledi.)

Občni zbor Naprednega obrtniškega društva v Ljubljani.

V torek zvečer je imelo Obrtniško društvo v Ljubljani v gostilni pri Kavčiču na Privozu pod predsedstvom podpredsednika gospoda Josipa Rebeka svoj redni občni zbor. Številno obiskani zbor je otvoril podpredsednik gospod Josip Rebek, ker je bil predsednik društva g. Josip Turk službeno odsoten. Pozdravil je prisrčno v lepem številu zbrane člane in zlasti g. dr. Frana Windischerja in dr. Josipa Pretnerja. V svojem otvoritvenem govoru je navajal glavne dogodke v preteklem letu in pokazal, kako je društvo živahno delalo za napredek obrtniškega stanu. Po predsednikovem nagovoru se je oglasil k besedi g. dr. Fran Windischer ter je v programatičnem govoru očrtal glavne zahteve in potrebe obrtniškega stanu v Sloveniji. Pokazal je, kako velik je napredek v našem obrtniškem stanu od tistih časov, ko je v skromnem početku za ljubljanske obrtnike v letu 1907 ustanovil »Slovensko obrtniško društvo v Ljubljani.« Razpravljal je potem o potrebi stanovskega ponosa in stanovske zavestnosti slovenskega obrtnika, o potrebi strumne discipliniranosti v stanovskih vprašanjih. Razložil je postanek in pomen obrtniških kreditov pri Narodni banki, katera je, dasi s skromnimi zneski, vendar neposredno dala pristop do tega prvega kreditnega vrela tudi obrtniku. To je hvalevredna novost in napredek, ako je mogoče, da obrtniki neposredno dobivajo kredite od Narodne banke. Če se ta akcija izkaže, in za to so sedaj ugodna znamenja, potem je pričakovati, da Narodna banka poveča kreditne kontingente in dovoli večja posojila posameznim obrtnikom. Gospod dr. Windischer je nato razpravljal o pomenu javnih dobav za obrtnika in o potrebi, da se preurede predpisi za javne dobave, ker so preokorni za našega rokodelca in njegove organizacije.

Poudarjal je potrebo in pomen obrtnega pospeševanja in obrtno nadaljevalnih šol. Razložil davek na poslovni promet in poudarjal potrebo, da se ta davek zniža v času gospodarskega mrtvila, za rokodelce pa sploh odpravi. Izvajanja so sprejeli zborovalci z velikim odobravanjem. Nato je podal tajniško poročilo zaradi bolezni tajnika g. F. Primožiča društveni poslovodja g. Kaiser. Poročilo je bilo jako pregledno sestavljeno ter je bilo soglasno odobreno. Blagajniško poročilo je bilo po poročilu preglednika g. Igliča soglasno odobreno. Stanje blagajne je ugodno.

Vršile so se nato volitve za celokupen odbor ter je bil na predlog g. Jakopiča soglasno in ob odobravanju zbora izvoljen za častnega predsednika g. Josip Turk. Pri volitvi predsedništva je bil soglasno izvoljen za podpredsednika g. Špelelič. Za odbornike so bili izvoljeni sledeči člani gg.: Jakopič, Primožič, Šeber, Rozman, Kersnič, Rožič, Vidmar, Gjud, Pičman, Geyer, Dachs, Lavtižar, Košak, Saksida. V razsodišče je bil izvoljen kot predsednik Franchetti. Za preglednika računov g. Iglič in Sluga.

Dnevni red občnega zbora je bil zaključen. Nato je društveni predsednik g. Josip Rebek povzel besedo ter je, sklicujoč se na izvajanja g. dr. Frana Windischerja predlagal sledeče resolucije, katere so bile soglasno sprejete.

Resolucije se glase:

1. Bolniško in nezgodno zavarovanje na podlagi obstoječih predpisov ne vpoštevata zadostno gospodarskega ustroja in družabnih prilik v naši državi ter nalaga našim rokodelcem prehuda bremena. Zahtevamo zategadelj temeljite revizije obstoječega zakona, pri čemur morajo priti do besede zastopniki gospodarskih krogov.

2. Ker davčna bremena v Sloveniji presegajo plačilno zmoglost obrtnih gospodarjev osobito v času tako krute gospodarske stagnacije, kakor vlada sedaj, zahtevamo, da se brez odloga

olajšajo davčna bremena, posebno je potrebno znižanje dohodninskega davka na ta način, da bo davčna lestvica postavljena v dinarjih. Izmera davka na poslovni promet je previsoka. Treba ta davek znižati in pri tem popolnoma osvoboditi rokodelce davka na poslovni promet.

3. Ker so v današnjih časih javne dobave in javna dela največjega pomena za obrtnika in njegova gospodarska združenja, je potrebno, da se omilijo sedanji predpisi tako, da bo mogoče tudi manjšim gospodarjem udeleževati se raznih državnih dobav in del. Dobavni roki so prekratki, treba je pa tudi, da se dobavno blago prevzema na domači nakladalni postaji in ga prevaža po režijski tarifi na železnici. Domači dobavitelj zasluži prednost pred inozemcem, čeprav je vsled naše večje obremenitve njegova ponudba višja v okviru, kakor ga določa zakon o radnjama. Protestiramo proti temu, da bi se, kakor je nameravano, skril delokrog pokrajinskih državnih ustanov in zahtevamo, da se vršijo licitacije za dobave tudi v bodoče na sedežu direkcij, odnosno vodstev dotičnih državnih ustanov.

4. Od državne uprave zahtevamo, da posveča kar največjo pozornost obrtnemu pospeševanju in obrtnonadaljevalnemu šolstvu ter da daje za te ustanove vse večje kredite na razpolago, kakor doslej.

5. Obrtniki pozdravljamo ukrepe Narodne banke glede obrtniških kreditov, prosimo pa, da uprava Narodne banke spričo važnosti in številnosti obrtniškega stanu razširi te kredite ter dovoli za Slovenijo večje kreditne kontingente v celoti ter ukrene, kar je potrebno, da bo obrtnikom mogoče dobivati kredite vsaj do 10.000 Din v posameznem slučaju.

K resolucijam so se oglasili različni govorniki, tako g. Jakopič, ki je zahteval, da preneha pobiranje taks in kolekov pri malenkostnih naročilih, ker je sicer strošek pri obrtnikih večji nego je vrednost naročila, nadalje je spregovoril g. Rebek glede ožje konkurence pri dobavah do zneska 30.000 Din. Glede teh predlogov je bilo sklenjeno, da jih odbor pošlje na pravo mesto.

Predsednik je nato zaključil izvrstno uspeli zbor in je bilo sklenjeno, da se v kratkem vrši društveni sestanek.

Delavska politika italijanskih fašistov.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je v senatu povodom razprave o zakonu o delavski disciplini imel daljši govor, ki po svoji vsebini zasluži splošno pozornost.

Ministrski predsednik se je v svojem govoru najprej dotaknil fašistovskega sindikalizma, ki združuje preko dva milijona delavcev različnih strok. Ta organizacija je velikega pomena za fašizem in vlado, ker se jima mora brezpogojno pokoravati v vseh vprašanjih. Za vzgled navaja Mussolini razpust neke fašistovske organizacije, ki je neupravičeno proglasila štrajk. Po njegovem mnenju mora fašistovski sindikalizem vzgojno vplivati na delavstvo, da se bo zavedalo, da je narodna disciplina neobhodno potrebna. Za izpolnitev svoje naloge ne potrebuje sindikalizem večine med delavstvom, kajti urejene, svoje naloge se zavedajoče mase, so pogosto vodile manjšine, ki so ob pravem času pričele z agitacijo, se za odločilen trenutek izdatno pomnožile in po dobljeni zmagi zopet izginile.

Vojna je v Italiji narodno zavest vzbudila. Proletariat ni mednaroden. Klasičen vzgled nam za to nudi stališče angleške delavske stranke, ki se upira italijansko-angleškemu sporazumu, dasi ve, da bi sporazum donesel izdatne koristi italijanskemu gospodarstvu in torej tudi proletarijatu. Angleška delavska stranka je najprej angleška in šele potem mednarodna. V resnici so mednarodni praviloma le višji družabni sloji, ki so dostopnejši za navade drugih narodov, za njihovo psihologijo in pogosto tudi za napake,

dočim so nižji sloji globlje vkoreninjeni v domače razmere in ostajajo domovini vedno najbolj udani.

Posebno zanimiva so bila Mussolinijeva izvajanja o pomenu kapitalizma. Po fašistovski teoriji ne znači kapitalizem niti propada niti jutranje zarje. Zavedati se moramo, da ima kapitalistični sistem še par stoletij pred seboj. Tudi tam, kjer se je kapitalizem fizično uknilo, je znova nastal. Socialistični nazor, ki identificira gotove posamezne osebe s kapitalizmom in zagotavlja proletarijatu, da ga kapitalizem izrablja, je napačen. Moderni kapitalisti so vodniki industrije in veliki organizatorji, ki se in se tudi morajo dobro zavedati svoje državljske in gospodarske odgovornosti, kajti od njih je odvisna usoda in zaslužek desetstisočev delavcev. Ti industriji morejo stremeti samo za napredkom svoje industrije, ki je obenem tudi napredek naroda.

Nikakor ni res, da je sreča človeka odvisna od več ali manj popolne oskrbe z materijalnimi potrebščinami. Kapitalizem ima funkcijo, katero fašizem popolnoma priznava. Fašizem tudi priznava, da je kapitalizem tesno spojen z usodo naroda. Ako je narod mogočen, more tudi zadnji delavec s povzdignjeno glavo hoditi.

Važna točka fašistovskega programa je sodelovanje vseh slojev za blaginjo naroda. Kapital in delo nista nasprotna pojma, ampak se eden drugega izpopolnjujeta, kajti nobeden ne more brez enega ali drugega obstojati. Zaradi tega se morajo razumeti, kar je praktično čisto lahko mogoče. Vsi delavski spori, ki so se v zadnjih letih pojavili, so se sporazumno rešili. Vlada kontrolira moči industrije, moči bankarstva in tudi moči delavstva. Naloga je sicer težka, ampak izkušnje nam delo olajšujejo, ker se je zgodovinsko ozračje izpremenilo, ker se mase vzgajajo in ker jih kvalitativno izboljšujemo.

Niti posamezni osebi niti celemu narodu ni dovoljeno to, kar je smel storiti še pred desetimi leti. Boj za obstanek je vedno težji. Ni osebe, ki bi si smela dovoliti vedoma napačno ravnanje in tudi ni naroda, ki bi smel dovoliti ponovne in trajne štrajke. Ena sama v tovarni izgubljena ura pomenja za narodni red veliko nesrečo. Ako se spominjamo, kaj se je godilo, ko smo cele mesece izgubljali s štrajki, je prav lahko opravičevati, da z zakonom o delavski disciplini z energično gesto preprečimo nesrečo štrajka in hodimo po potih razuma.

Mussolinijev govor je sprejel senat z velikim odobravanjem in si je osvojil načela zakonskega predloga o delavski disciplini.

Sodne odločbe.

Stroga ocena provizijske pogodbe v pogledu na dobre šege.

Neki premogovnik, čigar solastnik je toženec, je prišel v težave, tako da so upniki podjetje od vseh strani tudi že z izvršbami pritiskali. Za podjetje pa se je začela zanimati neka družba, da ga pridobi in asanira. Poslala je svojega inženerja, tožitelja, na lice mesta, da si premogovnik in vse ostalo podjetje ogleda in ji poroča, v kakšnem položaju je podjetje in je-li se vstop družbe v to premogovno družbo priporoča. Ko je tožitelj podjetje pregledoval, si je dal zagotoviti po toženecu pismeno 50.000 Din nagrade za svoj trud, ki zapade, kadar se asancija izvede. Na podstavi tožiteljevega ugodnega poročila o stanju premogovnega podjetja in njegovega priporočila je družba res vstopila v premogovno družbo, poravnala del pasiv s plačilom, na ostanek pa dosegla obročna plačila, tako da so se izvršbe in tožbe ustavile in je premogovnik zopet začel z obratom. Ko se je to zgodilo, je tožitelj toženca terjal za nagrado, toda toženec se je izgovarjal, da preosnova družbe ni bila v njegovo korist; nato je uveljavljal, da preustroj družbe še ni popolnoma izvršen; končno pa je priznal svojo obvezo in obljubil plačilo. Toda tožitelj ga mora tožiti, ker kljub temu ni plačala.

Toženec se brani proti tožbi s tem, da je tožiteljeva službodajalka sicer poskusila izvršiti asancijo, a da se ji asancija ni posrečila. Vstopila je res v premogokopno družbo, a ozdravljenja razmer ni prinesla. Sicer pa tožitelj ni nič sodeloval pri tem. Tudi je dogovor o nagradi ničev, ker krši pravne pojme, ker je bil tožitelj uslužbenec vstopivše družbe in si je dal zagotoviti nagrado od nasprotnih pogodbene stranke.

Tožitelj odklanja očitke, da bi bil napravil kaj nenravnega. O tem, da dobi provizijo, je povedal svoji delodajalki. Ko bi njegova družba sprejela provizije ne odobrila, bi je ne iztoževal. Svoji delodajalki ni napravil nikake škode, a njegovo poročilo družbi je bilo resnično in točno glede vrednosti premogovnika.

Pravno sodišče je tožbeni zahtev iz dveh razlogov zavrnilo. — Ugotovilo je, da družba, ki je bila tožiteljeva službodajalka, asancije ni mogla izvršiti, ker ji je neka poverba prizadejala mnogo škode, ker radi gospodarske krize ni mogla v zadostni meri razpečati svoje rude in ker radi denarne krize, dasi je bila aktivna, ni mogla dobiti kreditov. Šele ko je toženec našel neko drugo tvrdko, ki je vstopila na mesto tožiteljeve službodajalke, je ta tvrdka podjetje res asanirala in hkratu tudi to družbo rešila popolne propasti, ki bi bila sicer podlegla, ker so začele zopet prihajati tožbe in izvršbe nad premogovnik. Asancija se torej tej družbi ni posrečila. Ker pa je bila provizija dogovorjena samo za primer, da se tej družbi asancija družbe posreči, ni nastopil pogoj za provizijo in provizija v plačilo sploh ni zapadla. — Ugotovilo je sodišče nadalje, da je bil tožitelj svoji družbi podal položaj premogovnika v pretirano svetlih barvah in da je šele, ko je njegova družba na to poročilo obvezno in dokončno vstopila v premogovno družbo, ji povedal o provizijski pogodbi. Tožitelj si je torej dal kot izključni uslužbenec svoje družbe in kot zaupnik te svoje delodajalke zagotoviti tajno od nasprotnih stranke veliko nagrado. Samoposebi je umevno, da mu je bila taka nagrada zagotovljena v pričakovanju nasprotnih koristi, ki bi šla na škodo njegove družbe. Res je tožitelj s svojim poročilom prikril pravi položaj in je v resnici svojo družbo spravil skoraj na rob propada. Po izpovedbi ravnatelja H.-ja je tožitelj izgubil njegovo zaupanje v tistem trenutku, ko mu je po izvršenem vstopu povedal o nagradi; tudi bi drugega ravnatelja družbe ne bilo mogoče pridobiti za to, da bi odobril provizijsko pogodbo radi njegovega, strogo poštenega značaja, pa bi skoraj gotovo družba ne bila vstopila v premogovno podjetje. Veliko nenravno delo je, če si je tožitelj kot plačan uslužbenec in izbran zaupnik svoje družbe dal skrivaj zagotoviti od nasprotni strani nagrado 50.000 dinarjev, pa se je pri tem pripetilo, da je poslal svoji družbi tako poročilo, da je prišel na svoj račun in do svoje koristi toženec, tožiteljeva delodajalka pa na škodo. Pogodba glede nagrade je torej nad vse nemoralna in podkupnega značaja, torej nična po § 879. o. d. z.

Prizivno sodišče je zavrnilo tožiteljev priziv, ki je v njem tožitelj tudi še izvajal, da je toženec istotako udeležen pri stvari kakor tožitelj in da se že iz tega razloga ne bi smel upoštevati njegov prigovor nemoralnosti, tudi če bi sporni pravni posel res ne bil povsem brez prikora. — Nemoralno je vse, kar se ne da zaslužiti z zdravimi socialnimi odnošaji. Provizijska pogodba, za katero gre v sporu, je res nemoralna. Kajti dejanski je ni moči spraviti v sklad z navedenimi zdravimi socialnimi odnošaji. Saj tožnik niti podrobno, niti na splošno ni navedel nikakih okoliščin, ki bi utegnile dovesti do zaključka, da pogodba nima značaja podkupnosti, t. j. da nima onega, kar jo dela nemoralno. Po tem je pa pogodba neveljavna in nična in bi se tudi tedaj ne dala iztoževati, če bi z njo soglašala oba zastopnika tožnikove službodajalke, ki pa v ostalem niti nista tvorila te družbe. To pa, da je toženec na stvari istotako

udeleženi, pogodbi ne odjemlje njene pravne hibe in ji nikakor ne more dati iztožljivosti. Spričo vsega tega se z drugimi razlogi in prizivnimi izjavami niti ni treba baviti nadalje, ker že ta razlog zadostuje za zavrnitev priziva.

Revizijsko sodišče reviziji ni ugodilo. — Revizija se zama trudi, da bi ovrhla pravno naziranje prizivne sodbe, da gre za pogodbo, ki je zoper dobre odnose in ki je radi tega nič na po § 879. o. d. z. ter je torej ni moči iztoževati. Kajti nagrada v tako znatnem znesku ni verjetna, če tožitelju ni bilo ničesar storiti, da si jo zasluži. To delo vidita spodnji stopnji v tem, da se je moral tožitelj zavzeti za to, da se po tožencu željena sanacija po njegovi družbi izvede, da jo torej svoji službodajalki priporoča. Ko pa storitve ni domnevati in je tožitelj kot uslužbenec svoje družbe bil dolžan delovati le v njeno korist, brez ozira na toženčeve koristi, gre pač za nagrado, ki ima znake podkupovanja, ker je bila obljubljena v namenu, da bo tožitelj ščitil toženčeve koristi ali vsaj ne nastopal proti njim. Njegovo delo v tej stvari, ki naj si je z njim prisluzil sporno nagrado, nikakor ni bilo v njegovem posredovanju in zavzemanju kot tretje osebe, kakor bi hotel stvar prikazati on sam; marveč je bila njegova naloga, prejeta od udeležene službodajalke, da pregleda toženčeve obrate in njo informira. Če je torej tožitelj čuval koristi svoje službodajalke in nepristransko poročal, bi bila nagrada brez predmeta ter ne bi bilo lepo in pošteno, da si jo je dal obljubiti. Če pa ni postopal objektivno ali celo v korist toženca in na škodo svoje službodajalke, je nagrada obljubljena v goljufiv namen, torej še celo zoper lepe odnose. O njej je pač poročal svojim predstojnikom, toda šele, ko je stvar že bila izvršena in ni bilo več kaj ukreniti, ko je torej vse to poročilo in ker mu je od strani zastopnikov njegova družba še sledila, bilo brez pomena. — Naj je torej tudi res, kar izvaja revizija, da tožitelj ni poročal hotoma o podjetju v škodo svoje službodajalke, to z ozirom na zgoraj izvajano, na sebi ne more odvzeti tej provizijski pogodbi protipostavnosti v smislu § 879., odst. 1. o. d. z., ki veli, da so nične vse one pogodbe, ki so zoper dobre šege.

R. St.

„ADRIA“
prašek za pecivo
in vanilin sladkor
priznana najboljši!
Odklanjajte slične a manj
vredne izdelke!

Trgovina.

Opozoritev trgovcem s strupi in z modro galico. V št. 7 Uradnega lista iz letošnjega leta so bila objavljena pravila za prodajo in posest strupov. Izdalo jih je ministrstvo za narodno zdravje že leta 1921. Ta pravila urejajo trgovino s strupi tako, da so za naše kraje nemo-goča. Tudi pristevajo med strupe take predmete, ki so se po naših dosedanjih predpisih in obrtni praksi mogli prodajati brez koncesije za strupe, kakor soda, modra galica in podobno. Končno bi izvajanje teh pravil v Sloveniji nasprotovale tukajšnjim zakonitim predpisom, kojih naredbo ministrstvo ni moglo razveljaviti. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je zato posredovala pri velikih županijah v Ljubljani in Mariboru ter doseglja, da sta izdala podrejenim oblast-vom nalog, da se ravnajo glede prodaje strupov po dosedanjih predpisih, ker gori omenjena pravila ne veljajo za Slovenijo, temveč samo za kraje bivše kraljevine Srbije. Zbornica opozarja na to vse trgovce s strupi, posebnost pa trgovce z modro galico, od katerih se nekatere obrtne oblasti prve stopnje že zahtevale dovoljenje po novih pravilih.

Trgovinske pogodbe Jugoslavije. Iz trgovinskega ministrstva se poroča, da je vse pripravljeno za sklenitev trgovinskih pogodb z raznimi državami Evrope,

katere bodo odstranile sedanje težave našega izvoza. Tako se imajo še pred koncem tega leta skleniti trgovinske pogodbe s Francijo, Anglijo, Češkoslovaško, Španijo in Bolgarijo. Zanimivo je, da zahtevajo vse te države, da se tozadevna pogajanja vršijo na njihovem ozemlju.

Vprašanje mednarodne konvencije o odpravi uvoznih in izvoznih zabran. Ekonomski odbor Zveze narodov se je bavil na svoji zadnji seji z načrtom mednarodne konvencije o odpravi uvoznih in izvoznih zabran. Proučil je vsa mišljenja, ki so prispela nanj od posrednih vlad in gospodarskih korporacij. Ta mišljenja so bila v načelu povoljna za idejo takšne konvencije, vendar so se razlikovala v nekaterih točkah. Tako sta se Nemčija in Poljska izjavili za tako konvencijo pod pogojem, naj bi stopila v veljavo, čim se bodo stabilizirale evropske valute. Odbor pričakuje še nadaljnjih izjav. Čim bi se material zbral, se namerava sklicati mednarodna konferenca, ki bi to vprašanje končno rešila.

Uvoz krompirja v Švico zabranjen. — Kakor poročajo iz Berna, je za dobo od 1. februarja do konca maja t. l. uvoz krompirja v Švico zabranjen, da se prepreči širjenje krompirjevega raka v Švici.

Semenj v Solunu. Za semenj v Solunu od 15. do 31. maja t. l. vlada med našimi poslovnimi krogi precejšnja indiferentnost. Kakor poroča ministrstvo trgovine in industrije, se dosedaj za ta semenj ni prijavila niti še ena naših tvrdk, da bi se morala sejma udeležiti z velikim uspehom pobištvena industrija, kemična industrija in vse gradbene stroke.

Industrija.

Položaj mlinске industrije v Avstriji. Zaposlitev avstrijskih mlinov je v zadnjem času minimalna. Kritično vpliva na zaposlitev deloma konkurenca inozemstva, ki uvaža moko, deloma pa zmanjšanje konzum, ki se kaže posebno pri dunajskih mlinih. Ti mlini imajo ogromno kapaciteto, katero se pri sedanjih razmerah samo neznatno izrablja, kar pa kljub temu vpliva na produkcijske stroške. Mali mlini na deželi so v ugodnejšem položaju, ker imajo stalne odjemalce in se lažje prilagodijo vsakokratnim potrebam. Taka prilagoditev je pa za velemlino izključena, ali vsaj jako težavna. Domneva se, da bo par veleobratov, ki pripadajo mlinškemu trustu, ustavilo svoje obratovanje, da bodo zato ostali veleobrat polno zaposleni, ker jim bo s tem dana možnost, da znižajo svoje produkcijske stroške.

Preureditev Majdičevega mlina v Celju v tekstilno tvornico. Po vesti iz Celja, namerava g. Peter Majdič preurediti znani svoj paromlin v tekstilno tvornico.

Večja gradbena dela v Albaniji. Albanska vlada namerava zgraditi za svoje državne uradnike 400 novih stanovanjskih hiš. Ponudbe je predložiti do 31. marca 1926. Pogoji so interesentom v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Obrt.

Oddaja železniških restavracij v zakup se mora po odloku prometnega ministrstva vršiti povsod na enak način. Razpisati se morajo oферtalne licitacije. Reflektanti si morajo pravočasno predložiti originalne dokumente in priložiti prošnje. Rok zakupa traja tri leta. O oddaji v zakup sklepajo ravnatelji železniške direkcije, če ne presega najemnine 20.000 Din, pri najemninah do 100 tisoč Din generalni železniški direktor in pri najemninah preko 100.000 Din prometni minister.

Obrtniška zbornica v Beogradu za odpravo krošnjarenja. Beograjska Obrtniška zbornica je izročila ministrstvu za trgovino in industrijo ter notranjemu ministrstvu spomenico, v kateri zahteva zabranjeno krošnjarenja. Zbornica je dobila namreč od raznih strani pritožbe, da je krošnjarenje v nasprotju z interesi obrtniškega stanu.

Promet.

Konferenca za tujski promet v Mariboru. V ponedeljek dopoldne ob 10. uri se je vršila pri velikem županu v Mariboru konferenca, na kateri se je razpravljalo o vprašanju pospešitve tujkega prometa v mariborski oblasti. Anketle so se udeležili zastopniki raznih društev, kakor tudi kopališč in zdravilišč iz Štajerske. Anketa je sklenila, da se ustanovi za mariborsko oblast posebna Zveza za tujski promet. Izvoljen je odbor, ki ima nalogo, da čimprej pripravi pravilnik za Zvezo.

Revizija dostavnih pristojbin za industrijske tire. V četrtek, dne 18. marca t. l. vrši pri Generalni direkciji državnih železnic v Beogradu interna konferenca delegatov železniških direkcij o reviziji navedbe glede pristojbin za dostavo vagonov na industrijske tire. Za gospodarske kroge v Sloveniji je pravilna rešitev tega vprašanja izredno važnega pomena in je bilo že na seji tarifnega odbora zahtevano, da se ta revizija v zmislu predlogov trgovskih zbornic čimprej izvede. Kakor smo informirani, se namerava revizija izvesti sedaj v tem smislu, da bodo predvojne pristojbine za dostavo vagonov valorizirane. Pri tem pa se bo vpoštevalo lastne stroške železnice, cene prevažanega blaga, količino in intenziteto prometa, kakor tudi komplicitanost dostave vagonov na industrijske tire.

RAZNO.

Smrtna kosa. Znanega organizatorja slovenskega obrtništva na Štajerskem in lastnika paromlina v Središču ob Dravi, prijatelja in zvestega sotrudnika »Trgovskega lista« g. Jakoba Zadravca je zadela huda nesreča. Baš v momentu, ko mu bi bila pri njegovem znatno razširjenem podjetju krepka opora najbolj potrebna, mu je usoda odvzela njegovo blago soprogo g. Jelisavo Zadravca roj. Srkulj. Mukepolna, zavratna bolezen, proti kateri je blagopokojna iskala zaman leka pri domačih zdravnikih, v sanatorijih v Gradcu in na Dunaju, je slednjič zahtevala njeno plemenito dušo. Preminula je v ponedeljek zjutraj. Z njeno prerano smrtjo ni izgubila samo Zadravčeva hiša krepko roko, edini sinček ljubljeno mamico, ampak za njo bodo plakali vsi tržani Središča, ki so se vsi zatekali k njej za svet, za podporo in pomoč. Zadravčeva hiša je bila odprta vsakomur! — Rodom iz ugledne narodne rodbine iz Varaždina je pokojnica širila, kjerkoli je imela priliko, narodno zavest, bodrila ob-težkih časih in hudih narodnih bojih ne samo svojega soproga, ampak tudi vso okolico. V čistem narodnem duhu je vzgojila tudi svojega edinca, ki ga kot idealnega mladeniča najdemo že v prvih vrstah nacionalnih bojevnikov. Izredno deloljubna je bila svojemu soprogu v vseh njegovih poslih najkrepkejša opora in zgodovina razvoja danes najlepše uspevajočega Zadravčevega velepodjetja, je ob enem del življenjepisa vzor-ženske, blagopokojne g. Jelisave. Prerano preminulo ohranimo vsi v častnem spominu! Tugujočemu soprogu in sinu naše iskreno sožalje.

Sporazum med Grško in Jugoslavijo. Iz Zeneve objavljajo nekateri listi, da je med Jugoslavijo in Grško sporazum perfekten in da je spor glede železnice Gjevgjelija - Solun izravnal. S tem je omogočeno, da se prično pogajanja za sklenitev balkanskega varnostnega pakta. To pogodbo imajo najprej skleniti Grška, Jugoslavija in Rumunija, pozneje naj bi k pogodbi pristopila še Bolgarska. Turčija in Madjarska začasno ostaneta izven diskusije.

Interpelacija opozicionalnih strank radi »Timesovih« poročil o Ninčičevih pogajanjih z Mussolinijem. Radi poročila »Timesa«, da ponuja Jugoslavija Italiji gotove koncesije z ozirom na jadransko obalo so dne 15. t. m. načelniki vseh opozicionalnih strank stavili na zastopnika zunanega ministra vprašanje, kjer zahtevajo pojasnila: 1. v koliko da so točne vesti o teh pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo; 2. ali bo narodna skupščina pravočasno obveščena o rezultatu teh pogajanj, predno se Jugoslavija definitivno obveže; 3. ali se bo jugoslovenska vlada ozirala na vznemirjenje, ki

vlada med narodom. Interpelanti zahtevajo ustmen odgovor še pred začetkom razprave o proračunu zunanega ministra.

Jugoslovanski umetniki na razstavi v Curihi. V Curihi je bila ob priliki letošnje letne razstave prirejena tudi grafična razstava Jugoslavije, katere je dosegla popoln uspeh. Razstavilo je 30 jugoslovenskih umetnikov kakih 200 del. Projektiranih je za letošnje poletje še več jugoslovenskih razstav v Švici.

Prihodnji mesečni živinski sejem se bo vršil v Celju v torek dne 6. aprila. Na tem sejmu se bo delila zopet nagrada: prvi, ki prižene žival na sejem, dobi nagrado 30 Din in gonjač vsake desete na sejem prignane živali zopet po 25 Din.

Letni živinski sejem v Zagorju ob Savi se vrši mesto 25. marca, ker je ta dan praznik, prihodnji dan, t. j. 26. marca 1926.

Spomladanska praška autoborza, ki je postala važen trg motornih vozil, se bode vršila v dneh 27. in 28. marca t. l.

Razstava štedljivega gospodarstva v gospodinjstvu, ki se zopet vrši v okviru spomladanskega praškega velesejma, je predmet velikega zanimanja v krogih producentov praktičnih oprav, posode in predmetov za gospodinjstvo, tako, da bodo zainteresirani našli v tem oddelku velesejma vse praktične domače predmete. Poleg ekspozicije uporabe plina in elektrike v gospodinjstvu bodo zastopane: štediljive peči, patentno pohištvo, pomožni stroji, domači stroji za meso, zelenjavo, marmelado in vrsta drugih uporabnih predmetov. In ne samo proizvajajoči krogi, ampak tudi konsumenti se zelo interesirajo za to razstavo in pričakovati je, da bode ta ekspozicija prekoslala obisk prve, lanskega leta prirejene razstave.

Brezplačni vizumi za posetnike nemških velesejmov. Kakor poroča ministrstvo trgovine in industrije, je nemško ministrstvo inostranih del naročilo vsem nemškim zastopništvom v inozemstvu, da izdajo brezplačne vizume posetnikom velesejmov v Lipskem, Frankfurtu, Kölnu, Breslavi in Königsbergu.

Državna borza dela v Ljubljani. V času od 1. januarja do 13. marca 1926: Povprašalo po delu: moških 1180, žensk 241, skupaj 1321 oseb; ponujeno je bilo delo: moškim 755, ženskam 136, skupaj 891 oseb; izvršena posredovanja: moških 461, žensk 126, skupaj 587 oseb; odpotovalo: moških 220, žensk 18, skupaj 238 oseb.

Državna borza dela v Mariboru. Od 7. do 13. t. m. je bilo pri državni borzi dela v Mariboru prijavljenih 142 prostih mest, 166 oseb je iskalo službe, v 74 slučajih je borza posredovala uspešno in 7 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 13. marca pa je bilo 1290 prostih mest prijavljenih, 1732 oseb je iskalo službe, v 711 slučajih je borza posredovala uspešno in 110 oseb je odpotovalo. — Brezposelnost narašča. Degaja se pa tudi, da ljudje nočejo delati, tako n. pr. se iščejo delavci za plohe voziti — pa te službe nočejo sprejeti. Zelo se iščejo tudi šivilje za belo perilo in dekle za kmečko delo — pa tudi teh se ne dobi dovolj, ker vsakdo sili v mesto. Pri novi zgradbi mariborske občinske stanovanjske dvonadstropne hiše na voglu Smetanove in Vrtnice ulice, kjer je zaposlenih več delavcev, so se sprejeli delavci iz dežele, ker so ceneji, kakor mestni in to kljub temu, da so socialistični občinski svetniki pri predzadnji občinski seji odločno zahtevali, da bi se sprejemali na delo v prvi vrsti mestni delavci.

Panevropa in Amerika. Tolikrat smo že pisali o tem. In bomo še. Panevropa se zdi Amerikancem nekaj samoočebni umljivega. Tam ne razumejo, zakaj je naše gospodarsko življenje na toliko delov razkosano, in ne razumejo samomora, ki iz tega sledi. Pred 150 leti je vladala Evropa vsemu svetu neomejeno in še pred 50 leti. Danes je spustila vajeti iz rok, in so prešle v roke Amerikancev. Ljudstvo je isto, samo sistem je drugačen; tu notri je vzrok spremembe. Seveda bi pa navadno posnemanje amerikanizma ne bilo mogoče; Evropa mora varovati svoje kulturne tradicije, ne sme narodov razdvajati; temveč mora gledati, da jih kolikor mogoče združi. Kakor je pa rešila Japonska svojo prostost s tem, da je sprejela civilizacijo zahoda, tako

more ohraniti Evropa svojo prostost samo s prevzetjem ameriških gospodarskih načel, s poenotenjem gospodarskega ozemlja in s produkcijo na debelo. Če ne, bo zdrobljena med U. S. A. in med Sovjetsko zvezo. Če evropske demokracije ne bodo dosti močnejše za dosego skupnega dela, bo dobil to moč komunizem, pač ne v sedanji ruski, temveč v spreminjeni obliki. Te nazore razvija Coudenhove - Kalergi, ki je pravkar prišel s poučnega potovanja po Ameriki. — Kot najrevnejši kontinent — poleg Avstralije — se mora Evropa otresti svoje prevzetnosti in mora uvideti svojo poudarjeno enotnost. V Ameriki je jako malo Proti-Evropejcev, skoraj vsi so prijatelji panevropske ideje. Peščica nasprotnikov pravi, da je Panevropa bodoločna nevarnost za ameriški kontinent. Prišlaši Panevrope — združene Evrope oziroma Združenih evropskih držav — pa pravijo, da bi združitev Evrope toliko pripomogla k splošnemu ozdravljenju sveta, da bi ona nevarnost nasproti temu kar izginila. Amerikanci pa v politično pamet stare Evrope nimajo dosti zaupanja. Zato so kar ušesa napeli, ko so slišali zvonove v Locarnu, ko je Evropa prvič nastopila kot enota. V Ameriki se je ustanovil poseben pomožni odbor za razširjenje in podpiranje panevropske misli; veliko uglednih osebnosti je v njem. V Ameriki mislijo, da je vojska danes — kljub vsem vojnim pripravam — anahronizem, ko moremo govoriti iz Londona v New York in leteti tja iz Berlina. Coudenhove je govoril nato še o Zvezi narodov in o njenih nalogah, o nalogi Evrope kot posredovalke med modrostjo vzhoda in delavnostjo zahoda, saj je hčerka Azije in mati Amerike. Veliko je njegovo upanje, da bo Panevropa izmišljeni Stari svet rešila. Samo dobro mu moremo želeči pri teh njegovih besedah. V drugih naših člankih pripovedujemo, kako se je ideja Panevrope res že začela praktično udeleževati, pripovedujemo o kalijevem sindikatu, o jeklenem in železnem dogovoru itd. Da bi le šlo v tem smislu naprej, bo pa Evropa vendarle doživela boljše čase.

Ljubljanska borza.

dne 17. marca 1926.

Blago: Hrastovi obrob. plohi, 53 mm — 2.80 m, 43 mm — 2.65 m, feo vag. Postojna tranz., 1 vag., den., bl. in zaklj. 1300; hrastovi neobrobli. plohi, 9, 11, 13 cm deb., od 2.50 m napr., feo vag. Postojna tranz. bl. 1100; brestovi neobrobli. plohi od 60 do 100 mm, od 2.50 m, od 20 cm napr., feo vag. Postojna tranz. den. 850; brestovi hlodi, 30—40 cm prem., od 4 m napr., feo vag. Postojna tranz. den. 450; drva bukova, napolnena, feo meja, 8 vag., den., bl. in zaklj. 1750; deske, smrekove in jelkine, paral., živorodne, zdrave, brez izpadajočih grč, 19 m deb., 18 cm šir., 4 m dolge; 26 mm deb., 30 cm šir., 4 m dolge; 32 mm deb., 30 cm šir., 4 m dolge; feo nakl. post. den. 620; bukovi plohi od 2 m napr., od 40 do 100 mm, feo meja bl. 500; hrastovi plohi od 2.50 m, 70, 80, 90, 100, 110, 130 mm feo vag. meja bl. 1050; hrastova drva suha feo nakl. post. za 100 kg bl. 16. Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, feo vag. Skofljica: kosovec, za tono bl. 500; kockovec bl. 450; orehovec bl. 400; zdrob bl. 350. Kal. ca. 4800, feo vag. Ormož: kosovec nad 60 mm bl. 260; kockovec 35-60 mm bl. 450; orehovec 20-35 mm bl. 210; zdrob 10-20 mm bl. 190; Kal. ca. 3500, feo vag. Novo mesto: kosovec bl. 170; kockovec 100 mm bl. 150; orehovec 50 mm bl. 140; zdrob bl. 130; rovní bl. 120. Pšenica bačka, 76-77 kg, feo vag. nakl. post. bl. 285; koruza: času prim. suha, feo Postojna tranz. bl. 154; času prim. suha, feo Postojna tranz., za april bl. 162; času prim. suha, par. šid bl. 114; mlevna (Mahlmais), par. Beli Manastir bl. 145; umet. sušena, feo vag. nakl. post. bl. 135; inzulanka, feo vag. Ljubljana bl. 165; činkvanti, par. Beli Manastir bl. 188; ječmen poml., 65 kg, par. bač. post. bl. 165; rž, 71-72 kg, par. Ljubljana bl. 225; ajda, feo vag. Ljubljana bl. 260; oves rešetani, feo vag. nakl. post. bl. 175; otrobi drobni, feo vag. nakl. post. bl. 115; rž domača, feo vagon Beltinci bl. 210; proso rumeno, feo vag. Beltinci bl. 210; fižol beli, feo vag. nakl. post. bl. 150; čebulček, feo vag. Novi Sad bl. 500; la Portlandcement dalmatinski: v jutastih vrečah, feo Split bl. 40; v pap. vrečah, feo Split bl. 44.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 74, bl. 77; vojna škoda den. 279; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska pos. den., 200, bl. in zaklj. 202; Ljublj. kred. banka den. 190; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Slavenska banka den. 50; Kred. zavod den. 165, bl. 175; Strojne tovarne den. 100, bl. 105; Trboveljska den. 362, bl. 375; Združ. papirnice Vevče den. 110; Stavbna družba den. 80, bl. 90; Sešir den. 115, bl. 120, zaklj. 115.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene za meso v Ljubljani (15. marca). Govedina: V mesnicah po mestu 16 do 19 Din kg; na trgu: 1 kg gov. mesa I. 18, II. 15, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19. Teletina: 1 kg tel. mesa I. 20, II. 17, jeter 25 do 30, pljuč 20. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 22.50 do 25, II. 20, pljuč 10, jeter 15 do 20, slanina trebušne 19, slanina ribe in sala 20, slanina mešana 20, slanina na debelo 20, masti 26 do 27.50, šunke (gnjati) 35, prekaj. mesa I. 32, II. 29 do 30. Drobniča: 1 kg koštrunovega mesa 14 do 15, kozličevine 18 do 20. Klobase: 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 35, safalad 35, posebnih 35, tlačenk 30, svežih kranjskih 30 do 40, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih 67, prekajene slanina 30. Perutnina: 1 kokoš 25 do 35, Petelin 30 do 40, domač zajec manjši 10 do 15, večji 18 do 20. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2 do 3, 1 kg surovega masla 40, čajnega 50 do 55, masla 40 do 45, bohinskega sira 36, sirčka 9 do 10, 1 par jaje 1.75 do 2 Din.

Cene specerijskemu blagu v Ljubljani (dne 10. marca). 1 kg kave Portorico 72 do 76, Santos 48 do 54, Rio 40 do 46, pražene kave I. 90 do 100, II. 72 do 80, III. 56 do 60, 1 kg kristalnega belega sladkorja 13.50, v kockah 15.50, riža I. 12, II. 10, 1 liter namiz. olja 20, jedilnega 18, 1 kg kamene soli 4.50, 1 kg rižvega škroba 7, testenin I. 12, II. 9 Din.

Mlevski izdelki na trgu v Ljubljani (15. marca). 1 kg moke št. 0 5.75, za kubo št. 1 5.25, št. 3 4.50, črne krušne moke št. 5 3.75, pšenične moke št. 6 3, kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 13, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 4.50, pšeničnega zdroba 6.50, ajdove moke I. 9, II. 8, ržene moke 5 Din.

Dunajski goveji sejem (15. t. m.). Dagon 2381 glav; od tega 75 iz Jugoslavije. Cene nespremenjene, le biki so se podražili za 5 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli I. 1.45 do 1.70 (izjemno 1.75 do 2), II. 1.20 do 1.40, III. 0.95

do 1.10, biki 1.05 do 1.40, krave 0.90 do 1.30 (1.40), slaba živina 0.50 do 0.85 šil. **Dunajska borza za kmetijske produkte** (15. t. m.). Razpoložanje nekoliko prijaznejše, čeprav ameriški tečaji koncem minulega tedna niso pokazovali posebnih sprememb. Turščica malo dražja. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica domača 40 do 40.50, madžarska potiska 43 do 45.50; rž marchfeldska 27.75 do 27.25; turščica 20 do 21; oves domači 27.50 do 28.50.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. marca t. l. ponudbe za dobavo okroglega, ploščatega in kotnega železa; do 26. marca t. l. za dobavo parnih razvodnikov, za dobavo medeninate pločevine, za dobavo 8000 kg okroglega železa, za dobavo 2000 kilogramov obličnega železa, za dobavo kovinske litine (bron); do 30. marca t. l. za dobavo 100 komadov novih železnih sodov, za dobavo armaturnega bronu ter za dobavo železnih odlitkov iz sive litine. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 26. marca t. l. ponudbe za dobavo 797 m lanenega impregniranega platna, vrvi itd. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 20. aprila t. l. ponudbe za dobavo 10 komadov plošč iz valjanega jekla in 50 komadov lopat iz jekla, za dobavo 150 m telefonskega kabela. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 26. marca t. l. pri intendaturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede oddaje državne pšenice v mletje. — Dne 7. aprila t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 52.450 kg žebeljev. — Dne 17. aprila t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznega železa (ploščato, kvadratno, okroglo in kotno); pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 150.000 kilogramov belega kartona.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Brodersko akcionarsko društvo
Sediš: **„OCEANIA“** Revalteljstvo: Sušak
Glavno odpravnishvo v Trstu.

Redna mesečna trgovska proga
Jadransko morje, Marseille, Španija, Maroko do Kanarskih otokov

Odhod iz Splita	vsakega	1. meseca
Šibenika	4.	
Sušaka	10.	
Trsta	18.	

pristaja eventualno v Gružu za: Marseille, Barcelona, Valencija, Oran, Melilla, Malaga, Tangier, Casa-Blanca, Tenerife in Las Palmas, pristane po potrebi tudi v ostalih medlukah.

Petnajstidnevna trgovska proga za Egejsko morje

iz: Sušaka, Trsta, Splita, eventualno iz Gruže za: Patras, Kalamata, Pirej, Volo, Solun, Cavallo, Metileno, Chios, Smirno, po potrebi Glytion, Dedeagač, Rodi, Kandije in Kanejo.

Za pojasnila se je obrniti na ravnateljstvo na Sušaku in glavno odpravnishvo v Trstu ali na društvena zastopstva na Reki, v Šibeniku, Splitu in Gružu.

Galanterija! ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Na velikih ob vodi. Na malih

Veletrgovina kolonijalne in specerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike!

Naročajte in širite TRGOVSKI LIST!

KJE SE KUPI?
Le pri trdki
Josip Petelinc
Ljubljana

Moja Prešernova spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali
obitno rabo, svetovno znanih znamk
Gräner - Adler - Phönix.
Iskolen posameznik dele za stroje in ko-
lece, igle, olje, jermene, pnevmatika.
Pomk o vezanju na stroj brezplačno!
Velikotna garnacija! Na veliko! Na malo!

TISKARNA
„MERKUR“

TRGOV.-IND. D. D.

LJUBLJANA

Sim. Gregorčičeva 13

TELEFON ŠTEV. 552

Tiska časopise, knjige, posestnice, razglednice, pravila, lepake, letake, brošure, časopise i. t. d. Izvršuje vsakovrstne trgovske, uradne kakor tudi vse druge tiskovine v eni ali več barvah.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobne, zid, cevi, žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Maticice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.